

İHLÂS

İHLÂSIN TARIF VE EHEMMİYETİ.....	1
AZAMÎ VE TAM İHLÂS.....	2
NEDEN İHLÂSLI OLMALIYIZ?.....	3
İHLÂSSIZLIĞIN NETİCESİ.....	3
İHLÂS-SADAKAT MÜNASEBETİ.....	3
İHLÂSIN ZİDDİ RIYA = GIZLI ŞİRK.....	4
İHLÂSİ KORUMA YOLLARI.....	5
ÖZET:.....	6

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ

“Biz sana kitabı gerçeğin ta kendisi olarak indirdik. O halde sen de ibadetini Allah’a has kılarak yalnız O’na kulluk et!” (Zümer Suresi, 39/2)

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِّ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ

“Gemide yolculuk yaparken boğulma tehlikesine düşünce bütün kalpleriyle yalnız Allah’a yalvarırlar. O da onları kurtarıp karaya çıkarınca bir de bakarsınız ki yine müşrik oluvermişler!” (Ankebut Suresi, 29/65)

İhlâsın tarifi ve ehemmiyeti

Ey âhîret kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'aniyede arkadaşlarım! Bilirsiniz ve biliniz: Bu dünyada, hususen uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaatacı, en metin bir nokta-i istinad, en kısa bir tarîk-ı hakikat, en makbul bir duâ-yı mânevî, en kerametli bir vesîle-i makasid, en yüksek bir haslet, en sâfi bir ubûdiyet: İhlâstır. (21.Lema) (Dokuz özellik sayıldı.)

İhlas, yapılan her şeyi Allah (cc) için yapma ve yapılmayanı da yine Allah için yapmama, demektir.

Asrımızın büyük mütefekkeri: “Allah için işleyiniz, Allah için başlayınız, Allah için çalışınız ve O’nun rızası dairesinde hareket ediniz”, derken ihlâsın hem tarifini yapmakta hem de ehemmiyetini dile getirmektedir. (Sonsuz Nur)

İhlâs; doğru, samimî, katışıksız, dupduru; riyâdan uzak olma ve kalbi bulandıracak şeylere karşı kapalı kalma, kapalı yaşama.. veya gönül safveti, fikir istikameti içinde Allah’la münasebetlerinde dünyevî garazlardan uzak kalma ve tam bir sadâkatle kullukta bulunma şeklinde yorumlanmıştır ki, daha sonra, meşâyih-i kirâmın, onun tarifi ile alâkalı söyledikleri sözlerin hemen büyük bir bölümü; sunmaya çalıştığımız bu

tarif etrafında cereyan etmektedir.

İhlâs; ferdin,

- ibadet ü tâatinde, Cenâb-ı Hakk'ın emir, istek ve ihsanlarının dışında her şeye karşı kapanması,
- abd ve Mâbud münasebetlerinde **sır tutucu** olması,
- yaptığı şeyleri **Hakk'ın teftişine arz mülâhazasıyla** yapması,
- tabir-i diğerle; vazife ve sorumluluklarını, **O emrettiği için** yerine getirmesi,
- yerine getirirken de O'nun hoşnutluğunu hedeflemesi ve
- O'nun **uhrevî teveccühlerine** yönelmesinden ibarettir ki, saflardan saf **sâdıkların en önemli vasıflarından biri** sayılır.

Allah, çok iş ve çok semereden daha ziyade, her işte rızâsının gözetilmesine önem verir. Evet, O'nun nazarında "Bir dirhem ihlâslı iş, batmanlarla hâlis olmayana müreccahtır." (Bedüzzaman, Lem'alar, 17. Lem'a 13. Nota 3. Mesele, 20. Lem'a 4. Sebep)

İhlâs, bir kalp amelidir. Ve Allah da kalbî temâyüllerine göre insana değer verir. Evet;

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ أَجْسَامِكُمْ وَلَا إِلَىٰ صُورِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ (fehvâsınca) "O, sizin sûret, şekil ve dış görünüşlerinize değil; kalplerinize ve kalbî temâyüllerinize bakar." (Müslim, Birr 33)

İhlâs, Allah tarafından temiz kalplere bahşedilmiş, azları çok eden, sığ şeyleri derinleştiren ve sınırlı ibadet-ü tâatı sınırsızlaştıran öyle **sihirli bir kredidir ki**, insan onunla dünya ve ukbâ pazarlarında en pahalı nesnelere talip olabilir ve onun sayesinde âlemin sürüm sürüm olduğu yerlerde, hep elden ele dolaşır.

İhlâsın bu **sırlı gücünden** dolaydır ki, Allah Resûlü:

أَخْلِمَنَّ دِينَكَ يَكْفِكَ الْقَلِيلُ مِنَ الْعَمَلِ "Dinî hayatında ihlâslı ol, az amel yeter." (el-Beyhakî, Şuabü'l-îmân 5/342) buyurur.. ve:

أَخْلِصُوا أَعْمَالَكُمْ لِلَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا مَا خَلَمَ "Her zaman amellerinizde ihlâsı gözetin; zira Allah, sadece amelin hâlis olanını kabul eder." (ed-Dârakutnî, es-Sünen 1/51) diyerek amellerin ihlâs yörüngeli olmasına tembihte bulunur.

Amel bir cesetse ihlâs onda can, amel bir kanatsa ihlâs da diğer kanattır. Ne ceset cansız olabilir, ne de tek kanatla bir yere varılabilir.

Bazılarına göre, ibadet ü tâatta, halkın görüp hissetmesinden kaçınmak ihlâs.. bazılarına göre ise, **halk mülâhazasını bütün bütün unutmak..** bazılarına göre de, ihlâsı dahi hatırlamamak.. evet bunlara göre ihlâs; ameli her türlü mülâhazadan uzak bulundurmak ve **sürekli murâkabe ile** maddî-mânevî bütün hazları unutmaktır.

İşin daha doğrusu **ihlâs, kul ile Mâbud arasında bir sırdır** ve bu sırrı Allah, sadece sevdiklerinin kalbine koymuştur. **Kalbi ihlâsa uyanmış bir insanın nazarında, medh ü zem, tâzim ü tahkir ve yaptığı işlerle bilinip bilinmemesi, hatta sevap ve mükâfat mülâhazası kat'iyen söz konusu değildir;** değildir ve böylelerinin gizli-açık her halleri aynı çizgidedir... (KZT-1)

Azamî ve tam ihlâs

İhlasın da asgarî ve azamî dereceleri vardır. Her işi Allah rızası için yapmak; riyâdan uzak olmak ve kalbi bulandıracak şeylere karşı kapalı kalmak; ibadet ü tâatta, halkın görüp duymasından kaçınmak ve hatta halk mülâhazasını da bütün bütün unutmak ihlasın farklı derinliklerindedir. **Azamî ve tam ihlas ise,** bütününü Allah'ın rızasına bağlanıp sevap ve mükâfat mülâhazasını bile akıldan çıkararak, riya ve süm'a gibi gizli şirk çukurlarına asla düşmemektir. (Ümit Burcu)

Neden ihlâslı olmalıyız?

Mâdem ihlâsda mezkûr hassalar (dokuz özellik) gibi çok nurlar var ve çok kuvvetler var.. ve mâdem bu müdhiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukabilinde ve şiddetli tazyikat karşısında ve savletli bid'alar, dalâletler içerisinde bizler gâyet az ve zâif ve fakir ve kuvvetsiz olduğumuz halde, gâyet ağır ve büyük ve umumî ve kudsî bir vazife-i îmaniye ve hizmet-i Kur'aniye omzumuzda ihsan-ı İlâhî tarafından konulmuş; elbette herkesten ziyade bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz ve ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmek için gâyet derecede muhtacız...

Ey kardeşlerim! Mühim ve büyük bir umûr-u hayriyenin çok muzır mânileri olur. Şeytanlar o hizmetin hâdimleriyle çok uğraşır. Bu mânilere ve bu şeytanlara karşı, ihlâs kuvvetine dayanmak gerektir. İhlâsı kıracak esbabdan; yılandan, akrepten çekindiğiniz gibi çekiniz. Hazret-i Yûsuf Aleyhisselâm **إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَجِمَ رَبِّي** demesiyle, nefsi emmâreye itimad edilmez. Enâniyet ve nefsi emmâre sizi aldatmasın. (21. Lema)

İhlâssızlığın neticesi

Yoksa hem şimdiye kadar kazandığımız hizmet-i kudsiye kısmen zâyî olur, devam etmez; hem şiddetli mes'ul oluruz. **وَلَا تَسْتُرُوا بِآيَاتِي تَمَنَّا**

قَلِيلًا âyetindeki şiddetli tehdidkârâne nehy-i İlâhîye mazhar olup, saadet-i ebediye zararına mânâsız, lüzumsuz, zararlı kederli, hodfurûşâne, sakîl, riyakârane bazı hissiyat-ı süfliye ve menâfi-i cüz'iyenin hatırı için ihlâsı kırmakla; hem bu hizmetteki umum kardeşlerimizin hukukuna tecavüz, hem hizmet-i Kur'anîyenin hizmetine taarruz, hem hakaik-i îmanîyenin kudsîyetine hürmetsizlik etmiş oluruz. (21. Lema)

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor: "*Kimin dünyada iki yüzü varsa kıyamet günü, ateşten iki dili olacaktır.*" Başka bir hadislerinde ise şöyle beyan eder: "*Kıyamet gününde, Allah nazarında en kötü olanlardan bir kısmını da ikiyüzlülerin teşkil ettiğini göreceksiniz. Bunlar bazılarında bir yüzle, diğer bazılarında da başka bir yüzle giden insanlardır.*"

İhlâs-sadakat münasebeti

Sadâkat bir asıl ve kaynak, ihlâs da ondan nebeân eden bir "mâ-i zülâl" sayılmıştır. Kırk gün bu mâ-i zülâlî için birinin kalbinden lisânına hikmet kanallarının açıldığı ve açılacağı, sözleri "lâl ü güher" Söz Sultanı'nın beyânı.

Sadâkat, peygamberlik âleminin en birinci vasfı, ihlâs ise en nûrânî buududur. Başkalarının hayat boyu elde etmek için uğraşıp durdukları ihlâsa onlar doğuştan mazhardırlar. Kur'ân-ı Kerîm nebî ihlâsını anlatma sadedinde: **إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا** "*Şüphesiz o ihlâsa erdirilmişti.*" fermân-ı sübhânîsiyle bu önemli mazhariyeti ihtar eder.

Sadâkat ve ihlâs, enbiyâ-i izâm için hayatî birer sıfât oldukları kadar, davâ-yı nübüvvetin temsilcileri için de su kadar, hava kadar önemli birer vasıftırlar. Bu iki hususiyeti elde etmek ve bu nûrânî iki kanatla kanatlanmak, onların en ehemmiyetli güç kaynaklarındandır. Birinciler, ihlâssız bir adım atamayacaklarına inanırlar; ikinciler de atamayacaklarına inanmalıdırlar.

Gerçekten de, sadâkat ve ihlâs bir ucu insan gönlünde, diğer ucu Hakk'ın inâyet katında öyle bir derinliktir ki, o derinliklere yelken açmış ve o kanatla kanatlanmış bir babayiğidin takılıp yollarda kaldığı görülmemiştir. Zira onlar, Allah tarafından teminat altındadır.. (KZT-1)

İhlâs, insanın dosdoğru ve müstakîm olmasının adıdır. İhlâslı insanın hayatında zikzaklar yoktur. Ruhânî seyri hep yukarıya doğru ve dimdiktir. Onun içindir ki, onlar işe başladıkları günkü mahviyetlerini, zirvelere çıktıkları zaman da koruyup muhafaza edebilmişlerdir. Ancak onlar ne kadar azdır!.

İnsanlık tarihinde, bu ufkun zirvesinde sadece bir insan vardır; O da Allah Resûlü'dür. Nasıl olmasın ki, da'vâsını ilk yaymaya başladığı günkü tavrıyla Mekke'yi fethettiği gün arasında mahviyet ve tevazu bakımından zerre kadar değişme göstermemiştir.

Mekke sulhla alınmıştır. Münferit bir-iki hâdisse olsa bile, bunu umuma teşmil etmek doğru değildir. İki Cihan Serveri, senelerce evvel çıkarıldığı bu mübarek yere girerken fâtilh bir kumandan edasıyla girmiyordu. O gün merkûbe binmiş ve başını o kadar eğmişti ki, mübarek başı neredeyse eğerin kaşına değecekti.

O, Medine'de bulunduğu devre içinde de tavrını hiç değiştirmemişti. Sahâbe, O içeriye girdiğinde ayağa kalkardı.. kalkmalıydılar da. Hatta O girdiğinde cenazeler dahi kabirlerinden fırlayıp, O'na ihtiram etmeliydiler.. O bütün bunlara fazlasıyla lâıyktı. Ancak kendisi, sahâbenin böyle ayağa kalkmasından ciddî rahatsızlık duyar ve her defasında : "Acemlerin (büyüklerine) ayağa kalktığı gibi ayağa kalkmayın" der ve tekdîr ederdi.

Evet O, kudsî vazifeye nasıl başladıysa, öyle de bitirdi.. O'nun hayatı âdeta bir musîki ahengi içinde geçmişti. Başladığı işi başladığı perdede bitiriyordu ve bu çok üstün muvaffakiyet demektir. Hatta O, bir yönüyle bu ilâhî musîkiye pestle başlamış ve neticede arz-ı semâ'yı velveleye verecek tize ulaşmıştı.

O, bütün hayatı boyunca dini Allah'a tahsis ederek sadece O'na kulluk yaptı.. gönlü sadece O'nun marifetiyle doldu-taştı.. gözü her yerde O'nun asârını süzüp durdu.. bütün duyguları O'ndan gelen mânevî zevklerle coştı ve köpürdü.. O, Hakk'a uyanmış, hakikate yelken açmış ve doyma bilmeyen bir iştiha ile hep "Allah" deyip dolaşmıştı. Çünkü O, bir ihlâs insanıydı... (Sonsuz Nur, Peygamberlerin Özellikleri)

İhlâsın zıddı riya = Gizli şirk

Ebu'l-Leys Semerkandî Hazretleri'nin Tenbîhü'l-Gafilîn'in ihlâs bahsinde naklettiği, Ahmed b. Hanbel Hazretleri'nin Müsned'inde geçen bir hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır: "İnne ehvefe ma ehâfu aleyküm eş-şirkü'l-esğar. Kâlû; me's-şirkü'l-esğar? Kale, e'r-riya - Allah Rasulü, "Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey küçük şirktir." deyince Sahabe Efendilerimiz "Küçük şirk nedir?" dediler. Efendimiz de "Riya" karşılığını verdiler." Bir rivayette de "şirkü'l-esgar" yerine "şirkü'l-hafî (gizli şirk)" ifadesi vardır. Nedir Allah'a gizli gizli eş-ortak koşmak? Küçük dahi olsa gösteriş yapmaktır.. kendini ihsas etme, iradî olarak kendini sergilemedir. (Kırık Testi, Nefis ve Vicdan Mekanizması)

İmam Gazalî Hazretleri "Ağlayan da kaybedebilir, ağlamayan da!.." demiştir. İnsan ağlamıyorsa, o bir gün mutlaka pişman olacaktır; çünkü,

onun önünde kendisini ağlatacak çok badireler vardır ve o badirelerin bazıları ancak burada dökülen gözyaşlarıyla aşılabilecek mahiyettedir. Fakat, pek çok ağlayanlar da vardır ki, günahlarından ya da aşk u iştiyaktan dolayı değil de, başka şeyler sebebiyle, belli dünyevî hislerin tesirinde gözyaşı dökerler. Daha da kötüsü, hassas, duygulu, müttaki ve Allah sevgisiyle dolu bir insan gibi görünme ve bilinme maksadıyla ağlarlar. Böyle bir ağlama, dinimizce, en azından hiç gözyaşı dökmeme kadar tehlikeli sayılmış ve gizli şirk kabul edilmiştir. Demek ki, gözyaşının da meşru istikamette olanı makbuldür. Mü'min, hususiyle de toplum içinde kalbinin heyecanlarına hâkim olmaya çalışmalı; iradesinin hakkını verip gözyaşlarını içine akıtmalı; buna güç yetiremiyorsa, ancak işte o zaman gözyaşı bendinin önünü açmalıdır. (Ölümsüzlük İksiri)

İhlâsı koruma yolları

Bu hizmet-i Kur'aniyede bulunan kardeşlerinizi tenkid etmemek ve onların üstünde fazilet-furuşluk nev'inden gıpta damarını tahrik etmemektir.

Bütün kuvvetinizi ihlâsta ve hakda bilmelisiniz. Evet kuvvet hakdadır ve ihlâstadır. Haksızlar dahi, haksızlıkları içinde gösterdikleri ihlâs ve samimiyet yüzünden kuvvet kazanıyorlar.

Kardeşlerinizin meziyetlerini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şâkirâne iftihar etmektir. (21. Lema)

Hizmet erleri, ilk günkü **ihlas ve samimiyetlerini artırarak, mutlaka onu korumak zorundadırlar.** Bu da onların iradeleriyle kendilerini sürekli dengelemelerine bağlıdır. Aksi halde baş döndürücü muvaffakiyetler karşısında ihlâslarını koruyamaz ve geldikleri yere, hem de dipsiz bir kuyuya düşer gibi düşerler. Evet, zirvelerde bulunmak oldukça tehlikelidir. Dağların, yerin üstündeki kadar, yerin altında da uzantıları vardır. İhlâsı kaybeden insan daha önce hangi zirvede bulunursa bulunsun, dağların altta kalan kısmı gibi oluverir.. oluverir de kazanma kuşağında kaybetmenin ızdırabını acı acı yaşar. Unutmayalım: **ihlasla elde edilen nur helezonunun aşağısı gayyâdır.** Evet düz yolda yürüyenler için böyle bir tehlike söz konusu olmasa da zirvede bulunanlar için her zaman bahis mevzuudur. Biz bu mülâhaza ile herkesi düz yolda yürümeye teşvik etmiyoruz. Edemeyiz de; zira, bu durum, dünyaya geldikleri gibi giden insanların durumudur. Halbuki bizler hep zirvelere doğru pervaz etmek için dünyada varız. Bu durumumuzu da, yine bizi yükselten faktörlere sınımsız sarılmakla korumak zorundayız. Hiç şüphesiz bu faktörlerin en başta geleni

de ihlastır. İhlas, yapılan her işi Allah rızası için yapmak demektir. (Fasıl-2, Perspektif)

Özet:

- 1- İhlas, katışıksız dupduru olmak, riyadan uzak bulunmak demektir.
- 2- İhlası korumanın yolu, onu arttırmaktır.
- 3- İhlas, bir kalp amelidir. Dolayısıyla, dış görünüşe göre karar vermemek gerekir.
- 4- İhlassız amel, makbul değildir.
- 5- İhlas, bir sırdır. Allah, o sırrı sevdiği kullarının kalbine atar.
- 6- İhlas ile sadakat arasında sıkı bir irtibat vardır. Sadakat bir kaynak, ihlas da bu kaynaktan çıkan saf sudur.
- 7- Riya gizli şirktir ve Peygamberimiz (s.a.s.), bu konuda ümmeti için endişe etmiştir.
- 8- İhlası kazanma koruma yollarından biri de kardeşlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Demek ki, ihlasla kardeşlik arasında da sıkı bir bağlantı söz konusudur. İhlas, uhuvvet ve hucûmat-ı sitte beraber müzakere edilmesi gerekir.

اللَّهُمَّ وَصَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى قُدْوَةِ الْمُخْلِصِينَ وَآلِهِ الْمُخْلِصِينَ
اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُخْلِصِينَ

HADİSİ ŞERİFLER.....	1
GÜL DÖNEMİNE YETİŞME.....	3
ŞEYTANIN ENANİYETİNE KÖK SÖKTÜRECEK ENANİYETLER.....	4
BAŞARILARI VE NETİCELERİ ALLAH'A VERME.....	5
SAFVET VE SAMİMİYET.....	7
RİYA, RİYAYI TANIMA VE ONDAN KURTULMA.....	11
KERAMETLERE MAZHARİYET.....	13
ALLAH'IN RIZASI İHLÂS İLE KAZANILIR.....	14
HAZRETİ ALI'NIN KAFIRI AFFETMESİ.....	15
EFENDİMİZİN ŞEYTANLA KONUŞMASI.....	15
İYİLİKLERİN DUYULMASI.....	16
İHLASI ARAMAK.....	16
ÇAKIL TAŞLARI.....	17
SANILANDAN DAHA İYİ.....	17
ALLAH RIZASI İÇİN YARIM EKMEK VERMEDİ.....	18
HZ. ÖMER'İN TEKRARLATTIĞI NAMAZ.....	20

HADİSİ ŞERİFLER

* Ka'b İbnu Mâlik (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalâtu vesselam)'ın şöyle söylediğini işittim: "Kim âlim geçinmek, sefihlerle münâzara yapmak ve halkın dikkatlerini kendine çekmek gibi maksadlarla ilim öğrenirse Allah o kimseyi cehenneme atar."

* Hz. Ebü Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalatu vesselâm) bir gün: "Hüzün kuyusundan Allah'a sığınmın!" buyurdular. Oradakiler: "Ey Allah'ın Resülü! Hüzün kuyusu da nedir?" diye sordular. "O, dedi, cehennemde bir vâdidir; cehennem, o vâdiden her gün yüz kere Allah (c.c)'a sığınma taleb eder." "Ey Allah'ın Resülü! denildi, oraya kimler girecek?" "Oraya dedi, amellerinde riya yapan kurrâlar girecektir!..."

* Ebü Hüreyre ve İbnu Ömer (radıyallâhu anhümâ) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Ahir zamanda, dinle dünyayı taleb eden insanlar zuhur edecek. Bunlar, insanlar(a iyi görünüp, onları aldatmak) için öyle bir yumuşaklığa bürünürler ki koyun postu yanlarında kaba kalır. Diller de baldan daha tatlıdır. Ancak kalbleri kurtlarınkinden vahşidir. Cenâb-ı Hakk (bunlar için) şöyle diyecektir: "Beni aldatmaya mı çalışıyorsunuz, yoksa bana karşı cürete mi yelteniyorsunuz? Zât-ı Akdesime yemin olsun,

bunlar üzerine, kendilerinden çıkacak öyle bir fitne göndereceğim ki, içlerinde halim olanlar bile şaşkına dönecekler."

* Hz. Ebü Hüreyre (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Resülullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Allahu Teâlâ Hazretleri diyor ki: "Ben ortakların şirkten en müstağni olanıyım. Kim bir amel yapar, buna benden başkasını da ortak kılırsa, onu ortağıyla başbaşa bırakırım."

* Ebü Vâil anlatıyor: "Hz. Üsâme (radıyallâhu anh)'yi işittim diyordu ki: "Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Kıyamet günü bir adam getirilip ateşe atılır. Karnındaki barsakları dışarı çıkar. Onları, eşeğin değirmen taşını dönderdiği gibi dönderir. Derken, cehennem ahâlisi etrafında toplanır ve: "Ey fûlan, sen dünyada iken (bize) ma'rufu emderip, münkerden nehyetmiyor muydun?" derler. O: "Evet, ma'rufu emrederdim ama kendim yapmazdım, münkeri yasaklardım ama kendim yapardım" diye cevap verir."

* Hz. Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Allah'u Teâla hazretleri şöyle buyurmuştur: "Ben her çeşit şirkten müstağniyim. Öyleyse, kim benim için işlediği bir amele birden başkasını ortak ederse ben ondan uzağım ve benim için yaptığı o iş, bana değil, ortak ettiği kimseyedir."

* Ebu Saîd radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselam (bir gün) yanımıza geldi. Biz o sırada Mesîh Deccal'i müzakere ediyorduk. Dediler ki: "Ben size, nazarımda sizin için Mesih Deccal'den daha ürkütücü bir şeyi haber vereyim mi?" "Evet! Ey Allah'ın Resûlü! Söyleyin!" dedik. "Şirk-i hafidir (gizli şirk). Mesela, kişi kalkar, namaz kılar, bu namazını, kendisine bakanlar sebebiyle güzel kılar, (işte bu, gizli şirke bir örnektir)" buyurdular."

* Şeddâd İbnu Evs radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Ümmetim hakkında en ziyade korktuğum şey, Allah'a şirkidir. Bu sözümle, ümmetimin dönüp de tekrar güneşe veya kamere veya puta tapacaklarını demek istemiyorum. Fakat beni korkutan şey, Allah'tan başkası için yapacakları ameller ve (spor maksadıyla kılınan namazda, sıhhat niyetiyle tutulan oruçta olduğu üzere, amellerde Allah rızasından başka maksatları ön plana getirme gibi) gizli arzulardır."

* Ebu Saîdi'l-Hudrî radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Her kim (ibadetini gösteriş için) halka işittirirse, Allah o kimseyi (yani gayesini halka) işittirir ve kim (ibadetinde) riyakarlık ederse Allah onun riyakârlığının cezasını (dünyada) verir."

GÜL DÖNEMİNE YETİŞME

Yaptığınız işler sahabi işi olur siz sahabilik şerefini yakalıya bilirsiniz. Mevsiminde iş yapabilirsiniz. Bu da çok önemlidir. Ve çokları da sizinle beraber yapabilirler. Ama bir şey var ki, bütün bu işler yapılırken ihlasla yapılması sadece ve sadece Allah'ın marziyatının kazanılması için yapılması, bu çok önemlidir.

Mesela, ben sizi bu kadar tanıdıktan bu kadar insanla tanışma bahtiyarlığına erdikten sonra İslamın gül dönemine ait, ikinci gül dönemine ait hiçbir şey görmeden bana gel deseler inanın ferih fahur ve sürur içinde giderim. Çünkü gördüğüm şeyler Allah'ın lutfu olarak beni tatmin edecek kadar büyük ve muhteşemdir, gayri bundan öte hiçbir şey görmesem. Çünkü bundan önce öyle peygamberler gelmiş ki, canım çıksın bir tek ümmete sahip olmadan doğdukları gibi gurup edip gitmişler. İki ümmeti olmuş, üç ümmeti olmuş, beş ümmeti olmuş, on ümmeti olmuş, elli ümmeti olmuş, yüz ümmeti olmuş. Sizler verdiğiniz şu hizmet zemininde her birerleriniz belki yüzlerce insanın –iştirak-i amal-i uhreviye düsturuyla yüzlerce insanın hidayetine vesile oldunuz ve oluyorsunuz. Yani Allah (c.c.) sayinize peygamberlerin sayine vermediği lütufları veriyor, ihsanları veriyor. Öyle bir lütufla serfiraz kılıyor.

Bu önemli bir meseledir. Öyleyse bu meselede bizim için sadece Allah'ı görüp gözetmek, ihlaslı hareket etmek çok önemlidir. Çok çalımı yola çıkmalar vardır. Baş pehlivan gibi peşrev yapmalar vardır. Fakat yolun yarısında ihlası gider, ikbale gönül kaptırır, maddi bir şeyler olsun diye bekler, marzi ilahi kulak ardı eder ve kaybeder.

Sizin bence inşallah üstün yanınız o olsun. Üstün bir yanınız vardır ki, takdirle karşılar ve bir bayrağa selam durur gibi selam dururum ona. O da inşallah bu güne kadar yaptığınız hizmette Allah emrettiği için yapmıştırsınız ve Allah Razı olsun diye yapmıştırsınız, ihlasla yapmıştırsınız. Hizmet adına bu çok önemlidir.

Ve bunun diğer bir buudu da şudur. Bir yere kadar bu işi getirdiniz Allah'ın inayet ve keremiyle bu iş bundan sonra da götürülmek istenir. Dişinizi sıkacak bundan sonra da karşınıza çıkacak gaileleri kâle almadan yolunuza yürüyüp gideceksiniz.

Çünkü yine bir müşahede de dendiği gibi yollar kandan irinden deryalarla çevrilmiş olabilir, karşınıza çok sert tepeler çıkmış olabilir, aşınmaz gibi görülebilir. Cenab-ı Hakkın tevfiğine tevfiğ-i hareket edin. O'nun tevfiğine ram olun şu ana kadar getirdiğiniz işin ikmal ve itmamını Allah'tan isteyin yarı kalmasın. Cenaze ortada kalmasın, natamam bu işler tamamlansın. Allah yapılan işin ikmal edilmiş olmasını kusursuz yapılmış olmasını sever.

Hadis ifade buyuruyor ve Kur'an-ı Kerim'in Tevbe sure-i celilesinin iki yerinde öyle iş yapın ki, Allah ona nazar edecek , Resulullah ona bakacak, müminler de ona bakacak. Yani teftişe, resmi geçide hazır yapın yapacağınız şeyleri diye buyrulmaktadır.¹

ŞEYTANIN ENANİYETİNE KÖK SÖKTÜRECEK ENANİYETLER

..Kaydırırsan ayakta duramayız. Kaydırırsan ayakta duramayız. Yani her bir mümin, hususiyle nur talebesi, o talebeliğin içinde kıdemi olan her bir basiretli arkadaşlarımız tıpkı bu işin pazarlamacısı gibi gezdiği her yerde onu anlatmalı. Pazarlamacı ne yapar. Bağlı bulunduğu efendinin emtiasını pazarlamasını yapar. Oralardaki rekabet durumunu kontrol eder. Şimdi aydınlık veya karanlık her yerde dolaşarak zeminin durumuna göre sürekli ona ait hakaikın pazarlamasını yapmak. Sürekli onu anlatmak. Her yeri onun arkasından koşulan pazarlar, arenalar haline getirme. Vazifemiz, sorumluluğumuz hiç durmadan. Ve bu hem hayatımızın gayesi olmalı hem de bizim cennete girmede daha öte zevk duyabileceğimiz bir zevk kaynağı olmalı.

Mesela aksi şudur. Hizmeti imaniye ve Kuraniye dahi olsa kendimizi anlatma. Kendimize bir pay çıkarma. Şahsi enaniyetimizi cemaat enaniyetine dayandırarak kuvvetlendirme. Kubbedeki bir taş tek başına kalırsa bir kubbe taşı olduğu mevzuunda inandırıcı olamaz.

Öyleyse benim baş başa vereceğim başka taşlara ihtiyacım var gibi yerinde tenkit edeceğimiz mülahazalar. Cemaat enaniyeti , tarikat enaniyeti, ilahiyatçı olma enaniyeti, imam hatipli olma enaniyeti , bir partili olma enaniyeti bunlar şeytanın enaniyetine bile kök söktürecek tehlikeli, öldürücü Allah'ın belası öyle enaniyetlerdir ki, yakayı bunlara kaptıran bir daha iflah olamaz ve kurtaramaz. Her çeşidini yerden yere vurmak lazım bunun. Amma deyeceksiniz ki Allah (c.c.) lütuflarını üzerimize yağdırıyor. Fakat biz birbirimizi sever bir birimize karşı tefani duygusuyla yani ben kardeşime karşı kendimi yok o da kendini bana karşı yok hissetti derse Allah'ın lütufları ihtimal ki, bundan dolayı geliyor.

Egoyu yık, beni yık. Günde bir kaç defa kendini yık ve sıfırla. Ben bir itim. Kendi kendimizi kontrol etmeli. Evrad-u ezkar ve muhasebe çok önemli. Bunu isterseniz gezerken yapın. Gezerken evrat okuyun. Sonra kendi iç mülahazalarınızla olun. Ölçün birkaç defa boyunuzu. Kadir şinaslık mezzusuyla. Marifeti ilahi mezzusuyla. Birkaç defa...²

¹ Ankara Sohbeti

² Kayma Noktaları

BAŞARILARI VE NETİCELERİ ALLAH'A VERME

Başarıları ve müspet neticeleri Allah'a vermede son derece hassasınız.

Neden hassas olmayım ki, her türlü muvaffakiyet ve müspet netice Allah'a aittir. Hiçbir kul, gücü bilgisi ve imkânları ne ölçüde olursa olsun, Allah muvaffakiyet vermezse, müspet hiçbir şey yapamaz. İnsanın yapısı hayra değil, günaha ve tahsibe yöneliktir. müspet netice ve muvaffakiyetlere gelince, bir defa, bunların tahsili için gerekli mekanizmayı kuran Allah'tır. İnsanın yaptığı, bu mekanizmada bir düğmeye dokunmaktan daha fazla değildir. Ona o imkân ve gücü bahşeden, dokunmasına müsaade eden, o dokunmaya seve eden de Allah'tır. Eğer Allah izin vermemiş, onu öyle bir donanımla dünyaya getirmemiş, o işi yapmaya sevk etmemiş olsa idi, bir düğmeye dokunmak bile olsa, insanın elinden ne gelirdi? Üstad demiyor mu, insanın ekl ve şürb (yeme-içme) gibi en basit ve iradesine taallük eden işlerde bile rolü binde bir bile değildir? O halde, hele, sanki Firavunca ve Nemrutça "ben yarattım" dercesine, "ben yaptım, ben başardım; bu, bendeki güç ve ilimden dolayı böyle oldu; falan yerde konuştum, işte şu kadar insan müteessir oldu; şöyle yazdım, şu kadar insana tesir ettim" şeklinde hezeyanlar sarf etmek, hattâ bunları düşünmek, akıldan geçirmek, küstahlıktan başka ne manâya gelir? Hiçbir peygamber, "ben yaptım, ben başardım, ben hidayet ettim" dememiştir. "Ben," firavunların ağzından çıkan sözdür. Şirkin en hafifi "nahnü", yani "biz"dir; cemaat, millet, kavim, kabile enaniyetidir. Üstad, bu meseleleri, anlamaktan bile aciz olduğumuz Ene ve Zerre Risalesi'nde ne güzel ifade eder! O'nun dediği gibi, "ene"yi, hattâ "nahnü"yü de yırtıp, altındaki "Hüve"yi ortaya çıkarmak, "Hüve"yi göstermek gerekir.

Kanatlarını açtığı zaman bütün semayı kaplayan Hz. Cebrail (as) bile asla "ben" demez ve her şeyi Cenab-ı Allah'a verirken, bize ne oluyor da, "ben" deme küstahlığında bulunuyoruz!?

Bir kulluk deryasına yelken açtık ki, dalgalar amansız çıktı karşımıza, kenara varmaya koymuyoruz bizi. İstihdam eden Allah'a binlerce hamd ve senâ olsun; olsun da, nâil kılındığımız lütufların zerresini kendimizden bilmeyelim; bilmeyelim ki, O, lütuflarını sonuna kadar devam ettirsin. Bu lütufların bir tanesini. Hattâ bir zerresini bile kendimizden bilsek, bilgimize, tedbirimize versek, O, vâridât-ı Sübhaniyesini keser ve "haydi yürüyün bakalım, yürüebilirsiniz," der. Allah korusun, âhır ömrümüzde kendi kendimize bırakıldığımız için hizlana uğrarız. O'ndan diler ve dileniriz, bizi göz açıp kapacak kadar bile olsa, Allah Rasûlü'nun o mübarek dualarından ayırmasın: "Ya Hayyu Ya Kayyûm, bi-rahmetike estağîs; eslah lî şe'nî küllehü, ve lâtekilnî ilâ nefî tarfete ayn:.. Göz açıp kapayınca kadar bile olsa,

bizi nefsimizle baş başa bırakma" Her şey O'ndan; ne veriyorsa, acimize, fakrımıza, za'fımıza merhameten veriyor. Akıldan geçer, "en güzel talebeleri yetiştirdim, tedbirimle hiç birinin kılına dokundurmadım.. onları öyle bir sevk ve idare ettim ki.." mülâhazalarına dalar gider. Neden sonra, o hasta kalbine gelir de, mırıldanır, "Vakıa, bunları Allah yaptırdı ya!" Bir gün sana, "hay, Allah hayrını versin! O kadar becerikli idin, başarılı idin.. Allah dediğin O Zâtı şimdiye kadar bulman gerekmez miydi; hâlâ bir yabancı gibi, başı açık, yalın ayak hayallerinle şaşkınlık çöllerinde dolaşıp duruyorsun" demezler mi?.

Bu türden, eskiden de olsa söylenmiş sözleri hatırlayınca, bedde depresyon yapıyor. "Bu zenginlik, bana ilmimden dolayı verildi" diyor, kim?: Karun. Böyle konuşanlar, böyle düşünenler, Karun'dur, Firavun'dur. Kendini yenememiş, benliğinin altında kalmış insanların sözlerine, davranışlarına biraz dikkatle nazar etseniz, hepsinde "ben" davulunun öttüğünü, "kedi kabiliyetim ve istidadımla, irademle, bilgimle, marifetimle.. tesiri nâkâbil olanlara tesir ediyorum, sözümü dinlettiriyorum" sözlerinin çınladığını görür veya duyarsınız. Çok dikkatli de konuşular, mutlaka bir yerlerinden sızar o mülâhaza...

Vasiyetim olsun, elinizden geldiğince çevrenizi kendi benliğinden, egosundan uzaklaştırmaya çalışın. Eğer bir gün, o ideal nesil, ütopyalarda resmedilen nesil isbat-ı vucud edecekse, o, bencilliği olmayan, "ben" davasından geçmiş, "ene"yi bırakıp, hattâ şirkin en hafifi olan "nahnu"yu da aşarak, "Hüve"de tevhide yakalamış, "ene"yi yırtıp, "Hüve"yi göstermiş nesil olacaktır.

İnsan, bir başkasıyla rekabete girebilir, fakat Allah'a karşı rekabet hissi düpedüz saygısızlıktır. O bakımdan, her muvaffakiyet, her güzel iş, Allah'a verilmeli ve, "bunu O yaptı" denmelidir. Yememize, içmemize, hemcinsimize duyduğumuz alâkaya bakınca, hayvandan farklı bir yanımızın olduğunu görüyor muyuz? Hatta, haram-helâl demeden, açlığımıza-tokluğumuza bakmadan, başkalarının haklarını da üzerimize geçirerek, öyle yiyip içiyor ve hayvanlar, hemcinslerine karşı üreme adına senede bir alâka duyarken, biz, tamamen nefsânî arzuların pençesinde doymak bilmez bir hırsıyla yaşıyoruz. Bu hâlimizle, hayvanların mertebesinde olduğumuz bile söylenebilir mi bilemiyorum. İki Nobel ödülü sahibi Alexis Carrel'in başında bulunduğu bir heyet, 20. Asır gençliğini bütün duygu, tavır ve davranışlarıyla inceleyip formüle ettiklerinde, karşılıklarına "serseri köpek" resmi çıkmıştı... saldırgan, başıboş, istediği gibi yer, sonra yan gelip kulağı üzerine yatar.. işte böyle bir tip. Evet, çirkin bunlar ve böyle tasvirler bize yakışmaz ama, gel gör ki, nefis çok daha çirkin.. Estağfirullah, sümme estağfirullah.

Allah karşısında insanın kendisini zelil, hakir, hor görmesi lâzım. Evliyaullahtan bazıları var ki, münacatlarında şöyle derler: " Şu hâlimle, kalbimin şu durumu itibarıyla, iman, islâm gibi hususiyetler müstesna, kâfirler benden çok iyidir; falan hayvan, filan hayvan benden iyidir." Evet, insan bir yandan budur; diğer yandan da Allah'ın insanlığımıza terettüp eden bir kısım lütufları, ihsanları var. Öyle ise, kimse, bu lûtuf ve ihsanlara sahip çıkmamalı. Mü'min, her halinde mütevazi olmalı, mahviyet ve hacalet içinde bulunmalı. Onun için, Kur'an-ı kerim'de, "Ezilletin alâ'l-mü'minîn (Mü'minlere karşı tevazu kanatları ve yüzleri yerlerde)" "eizzetin alâ'l-kâfirlere karşı ise izzetli ve çetin" buyrulur. Hiç kimse, kendisini müzekkâ bilmemeli; böyle bilmek şöyle dursun, hadisteki ifadesiyle, kendini "racülü fâcir" bilmeli. Kimse, "ben müfsidim" demez; demez ama, bilmeyerek ifsad etmediği ne malûm? Acaba, vicdanında kendini ikna edecek şekilde, "hakikaten ben her müfsid miyim?" diye bir mülâhazası bulunmalı değil mi?

Kendisine zarre kadar bile itimat eden insan İlâhî teveccühleri kaybetmiş demektir. Kimse, nefesine güvenmemeli, âkıbet ve âhireti hususunda emniyette olduğunu sanmamalıdır. Bu manâda mutlak emniyet küfürse, onun en küçüğü de küfre yakınlıktır. Yani, nasıl yeis küfürse, bir insanın âkıbeti ve Âhireti hususunda ameline güvenmesi, Cennet'e gireceğinden emin olması da küfürdür. Böyle bir emniyetin en küçüğünün bulunması da, küfür istikametinde bir adım demektir.

Rabbi'ğfir ve'rham ve ente hayru'r-rahimîn.³

SAFVET VE SAMİMİYET

Tebliğ adamı, mutlaka "hâli muhafaza" etmelidir. Bununla; hizmette ilk günkü tevazu ve mahviyeti, hangi mevkî, makam ve seviyeye yükselirse yükselsin koruma ve muhafaza etme mânâsını kastediyoruz. Zaten tevazu, İslâm'ın özünde ve esasında vardır. Oysa diğer sistemlerde fertlerin birbirleriyle münasebetleri, umumiyetle "ben" etrafında merkezileşir. Bu insanların "ben"i, daima gizli bir tekebbür besler. Dolayısıyla da tevazunun yerini gurur ve kibir, mahviyetin yerini de kendini beğenme ve kendinden başka kimseyi görmeme alır.

Her insanın tabiatında "ben" yörüngeli bu tür zaaflar mevcuttur. Bunlar usûlünce terbiye edilip, bu zaaflar birer birer yerlerini faziletlerle terketmezler ise, insan manevî yönleri itibarıyla delik deşik bir hâl alır. Bu sebeple de şunu kesin bir dille söylemeliyim ki, içinde gurur ve kibir besleyen kimse, her şey olabilir, her makama yükselebilir fakat, asla tebliğ adamı ve mürşit olamaz. O tebliğden, tebliğ de ondan fersah fersah uzaktır.

³ Amerika'da Bir Ay

Evet, tebliğ adamı, her zaman ve zeminde her türlü şartlar altında hâlini koruyan, değişikliğe uğramayan, muvaffakiyetlerle başı dönüp, bakışı bulanmayan ve ele aldığı işi, başladığı gün gibi bitiren insandır. Öyle ki, onun hasır üzerinde başlayan hayatı yine hasır üzerinde devam eder. Öldüğünde de onu aynı şekilde hasır üzerinde bulurlar. Cihanı değiştirse ve cihan çapında inkılâplar yapsa ve bir gün gökteki yıldızlar onun ayağının altına parke taşı gibi serilse, onun tavır ve davranışlarında zerre kadar kayma görülmez.

İşte, günümüzde en çok muhtaç olduğumuz da bu vasıftaki tebliğ adamları ve mürşitlerdir. Kitleleri peşinden sürükleyebilecek, sesini soluğunu duyurabilecek, gönlünün esintilerini etrafında estirecek olan güçlü mürşitler...

Samimî ve hâlis bir mü'minin en çarpıcı vasfı, onun tevazuu ve alçak gönüllülüğüdür. Onun, hayatı gayet sadedir. Gönlü gözü hep sadelikle doludur. Evi barkı ve muhiti yine bu manzara ile çevrilidir. Bu güzel vasfı o, Kur'ân'dan ve Resûlullah (s.a.s)'in eşsiz hayatından almıştır. Zira; Efendiler Efendisi (s.a.s) hep böyle davranmış ve hep böyle yaşamıştır. O, Mekke'de ilk tebliğe başladığı gün nasıl tevazu içindedir; Medine'de hazırladığı ordu ile, sekiz sene evvel çıkarıldığı Mekke'ye fatih bir kumandan olarak girdiği gün de yine aynı tevazu içindedir. Mekke'ye girerken bindiği hayvanın yelesine değen başı, O'nun mahviyette, gün geçtikçe daha da derinleştiğinin en güzel örneğidir. Susamıştır, bir bardak su ister. Zemzem kuyusunun etrafında herkesin kullanması için bardaklar vardır. Orada herkes bu bardakları kullanmaktadır. Sahabi, en yakın evlerden birine koşmaya ve temiz bir su kabı getirmeye çalışır. Hemen Allah Resûlü (s.a.s) onu durdurur ve herkesin kullandığı bardaktan su içmek istediğini söyler. Evet, O, hiçbir zaman insanlardan ayrıcalıklı olmak istememiş ve şöyle buyurmuştur: "Ben de insanlardan bir insanım. Herkesin içtiği kaptan içmeliyim." Zaten O, hayatını hurma lifinden bir hasır üzerinde geçirmişti. Ukbaya hicretini de yine o hasır üzerinde yaptı. Üzerinde yattığı hasırını kaldırdılar ve O'nu o hasırın altına gömdüler. Ve bizler için cennetten daha mukaddes, O'nun Ravzası işte bu hasırın mekan tuttuğu yerden ibarettir. O'nun hayatında hiç zikzak yoktu; tebliğ yolu da bence böyle olmalıdır.

Hız. Ömer (r.a) halife olduğunda genişliği bugünkü Türkiye'nin altı-yedi katı bir ülkeyi idare ediyordu. Buna rağmen O da, İslâm'a girdikten sonra başlattığı hayat ritmini asla değiştirmemişti; değiştirmemişti ve halife olduğunda Medine'nin en fakiri olduğu gibi, vefat ederken de yine en fakiriydi. Üzerindeki elbisede -rivayete nazaran- otuzdan fazla yama vardı. O'nu arayanlar ekseriyetle "Baki-i Garkat"ta başını bir mezar taşına yaslamış, öyle düşünüyor bulurlardı. Krallara taç giydiren ve kralları tacından eden koca halifenin hiç değişmeyen hayat

tarzı işte buydu!.. Ve bu O'nun aynı zamanda en tesirli tarafıydı. Buna, hâl dilinin gücü ve tesiri de diyebiliriz.

Hadîs ilminin büyük imamlarından Hatemü'l-Esam, yine kendisi gibi hadîs ve tefsir ilminin devlerinden Muhammed b. Mukatil'in rahatsız olduğunu duymuştu.. dostlarından birinin teklifi üzerine onu ziyarete karar verdi. Dostuyla beraber Muhammed b. Mukatil'in evine gittiler. Ancak burası ev değil; âdeta küçük bir saraydı. Hatem önce eve girip girmemekte tereddüt etti. Ancak arkadaşının ısrarına dayanamayarak girdi; girdi, fakat girdiğine pişman oldu; zira evin içi dışından da müdebeddi. Muhammed b. Mukatil, göz kamaştırıcı bir yatak odasında, yatağına uzanmış yatıyor ve başucunda duran bir hizmetçi de onu serinletmek için durmadan yelpaze sallıyordu. Bu manzarayı da gören Hatem'in hayreti dehşete dönüştü. Muhammed b. Mukatil sıradan bir insan değil, büyük bir âlimdi. Geceleri mutlaka teheccütle süslü ve seccadesi gözyaşlarıyla ıslaktı. Ama lüks hayat yaşama mevzuunda zaafi dolayısıyla onun da irşâda ihtiyacı vardı. Hatemü'l-Esam bu vazifeyi yerine getirecek bir seviye insanıydı ve ona bir şeyler anlatabilirdi. Anlatmak için de söze şöyle başladı: "Naklettığınız hadîsler size hangi senetlerle ulaşıyor?" Muhammed b. Mukatil bunu sıradan bir hadîs usûlü sorusu zannederek: "Benim rivayet ettiğim ricalin hepsi de sika'dır" dedi. "Meselâ ben falandan rivayet ederim. Bu insan sözüne itimat edilir birisidir." Ve ilave etti: "Benim şeyhim falan şahıstır." Hatemü'l-Esam sormaya devam etti:

– Ya onun şeyhi kimdir? O kimden rivayet eder?

– O da filan zattan.

– Ya o kimden?

– O da Hz. Ali'den.

– O kimden?

– O da Efendimiz (s.a.s)'den.

– Peki Efendimiz (s.a.s) kimden?

– Elbette Cibril'den.

– Ya O?

– O da hiç şüphesiz Rabbimizden.

Ve işte bu sözün burasında Hatemü'l-Esam taşı gediğine koydu ve "Demek ki, hadîsler size bu kadar sağlam senetlerle geliyor. Şimdi bana söyler misiniz, size gelen bu hadîsler

arasında böyle bir köşkte, böylesi hizmetçiler arasında ve böyle sıcak bir döşekte yaşamının faziletine dair hiç rivayet var mı?"

O söyledikçe Muhammed b. Mukatil renkten renge girdi. Hastalığı birden şiddetlendi. Yanındakiler Hatemü'l-Esam'a "Sus artık adamı öldüreceksin" dediler ama o daha sert bir dille "Esas böyle davranmakla onu siz öldürüyorsunuz" karşılığını verdi.

Evet, irşâd ve tebliğ adına yola çıkanların, daha sonra teveccüh-ü nâsla hayat çizgilerini değiştirmeleri karşısında susmak, onları öldürmek ve onlara kötülük yapmak demektir. Hatemü'l-Esam ise o anda, yapılması gereken en güzel işi yapmıştı.

Bir gün de Hatem, İmam Tenafisi'nin ziyaretine gider. O da, devrinin büyük âlimlerindedir. Aynı zamanda devlet ricaliyle de yakın teması olduğu için, hayat standardı lüks denecek seviyededir. Hatemü'l-Esam: "Efendim, der, ben sizin huzurunuzda bir abdest alsam da siz de bir baksanız. Yanlışım varsa beni ikaz etseniz." Bir ibrik ve leğen getirilir. Hatemü'l-Esam abdest almaya başlar. Ancak yüzünü yıkarken dört defa yıkar. Tenafisi, "Üç defa yıkayacaksın. Dördüncüsü israftır.." diye hemen müdahale eder.

Zaten o da bu sözü beklemektedir. Abdest almayı bırakır ve: "Benim yüzümü bir kere fazla yıkamam, yani bir avuç fazla su kullanmam israf oluyor da, senin bu sarayda, bu debdebe ve ihtişam içinde, şöyle halılar üstünde bütün bir hayatını geçirmen israf olmuyor mu? Yoksa İslâm bize israfı sadece abdest için mi haram kılmıştır?" der.⁸⁰ Tenafisi de büyük bir alim ve aynı zamanda faziletli bir insandır. Ancak, devlet ricaliyle olan yakın teması onu böyle bir hayat anlayışına sevketmiştir. Yaşadığı bu hayat, tebliğ ve irşâd adamının hayat tarzına uymadığı için Hatemü'l-Esam onu da ikaz ve irşâd etmeyi düşünür.

Günümüzde ise böyle lüks hayat yaşayanlar, maalesef, ekseriyetle yanlış bir telâkki yüzünden bu öldürücü zemine kaymaktadırlar. Kendileri farkına varmasalar da, görülen o ki, özlerini bulamamış bu insanlar, şahsiyetlerinde yarım kalan yerleri lüks hayatla tamamlamak istemektedirler. Bu ise, tamamen aşağılık kompleksinden kaynaklanmaktadır. Şahsiyetiyle bütünleşmiş bir insan, böyle basit vesilelere tenezzül etmez. İrşâd ve tebliğ adamı her şeyden önce şahsiyetiyle bütünleşmiş bir insandır. Bu itibarla da onun böyle lüks bir hayata talip olmaması düşünülemez.

Mahviyet bir büyüklük alâmetidir. İnsan, sıradan bir insan olmasını öğrendiği zaman insan olmasını da öğrenir. Ârizî sebeplerle büyüyenler, o sebeplerin ortadan kalkmasıyla hiçleşmeye yüz tutarlar. Bir insanı büyüten zenginliği, malı, mülkü ve makamıysa, bunların elinden gitmesi onun için tamamen bitiş ve tükeniş demektir. Halbuki insanın değeri kendi iç

ve öz varlığından kaynaklanmalıdır ki, arızî durumlar onun şahsiyetini zedelemesin; o hep kendi olarak kalsın. Kendi olan bir insanı, ârizî sebepler aşındıramaz. Hatta ölmesi ve insanlar arasından ayrılıp gitmesi de onu bitiremez. Yüzbinlerin gönlü ona ebedî bir otağ olur. İsterse onun dünyada evi barkı olmasın. Hatta o, isterse bir hasır üstünde hayat sürsün. O, burada ve ötede bir ziyaretgâhtır; isterse onun kabrini belli eden bir kabir taşı dahi bulunmasın...

Hulâsa; mürşit ve mübelliğler sade ve duru bir hayat yaşamalılardır. Neticede ulaştıkları nokta ve içtimaî hayatta vardıkları seviye ne olursa olsun, onlar bu sadeliklerini bozmamaya ihtimam göstermelidirler.⁴

RİYA, RİYAYI TANIMA VE ONDAN KURTULMA

Başlangıçta herkesin riyaya düşebileceği, kulluk kapısından riya ile girileceği söylenir. Fakat kulluk, riya ile devam etmez; kul, ihlas yolunda mesafe kat' ettikçe riyayı bırakır ve tam ihlâsa erdiğinde, artık onda riyanın eseri kalmaz.

Bir diğer zâviyeden, riyayı tanımadan, riyanın ne demek olduğunu anlamadan insanın içine ihlâsı elde etme cehti doğmaz. Riya yapıyor da hiç farkında değilse, o zaman ihlâsa hiç ulaşamaz. Halbuki, riya ile ilgili yazılan ve söylenenlere baktığımızda, çoğu davranışlarımıza riyanın nasıl da sindiğini, ama biz farkına varamadığımızı anlarız. İnsan, ihlâsa ulaşmak için uğraşırken riyayı tanır. Nasıl nefsin bilinmesi Allah marifetine ve Allah'ı tanımaya açılan bir kapıdır; Sokrates'in "kendini tanı" tenbihi, ehl-i tasavvufun, "Men arefe nefsehu fekad arafe Rabbehû (Nefsini bilen, Rabbini bilir)" şeklinde hadis diye rivayet ettikleri söz bu gerçeği ifade etmektedir; bunun gibi, insan da, ihlâsı yakalamaya çalışırken riyayı tanır, o kapıdan girer ve adım adım, kademe kademe ihlâsa ulaşır. İnsan, yaptığı şeyleri belki de başta sun'i olarak yapar; manâsını, muhtevasını ve derinliğini kavramadan, sırf emrin gereği olduğu için yapar. Hattâ bu hususta emr-i Nebevî bile vardır. Meselâ, Efendimiz (sav), "Kur'an okurken ağlayın; ağlayamazsanız, kendinizi ağlamaya zorlayın." buyurmaktadır. Çünkü bu ağlama, zamanla tabiat haline gelir ve artık o kimse, duyulup duygulanılması gerekli hususlar karşısında artık hissiz, duygusuz, alâkasız kalamaz. Demek oluyor ki, başlangıçta riya diye yorumlayabileceğimiz bazı tavırlar tabiî görülebilir, görülmelidir de. Fakat insan, bilâhare, ister Cenab-ı Hakk'ın (cc) Zât, sıfât ve esmâsı adına beli bir ma'rifet ufkuna ulaştığından olsun, isterse başka sebep ve mülâhazalarla olsun, artık kendini kontrol altına alır ve kapıda vize ibrazında bulunma sayılabilecek davranışları bütün bütün bırakır ve halisane tavırlara girer; girer ve artık o, bir ihlâs yolcusudur; hep arar, bulduğunu az görür yine arar; daha daha

⁴ İrşad Ekseni

arar.. bu şekilde hayatının sonuna kadar beki 50 ihlâs mertebesinden geçer ama, yine de "ihlâs" der, kıvrır. Zaman olur, o hale gelir ki, artık onun bütün duası ihlâstır; "Allah'ım, ne olur ihlâs" der; "İhlâs" der yatar, "ihlâs" der kalkar.. öyle ki, daha başka çok önemli şeyler ister; ama arada yine ihlâs demezse, döner, yine "ihlâs" der. Nasıl gökkuşağının altından geçeyim diye yürüdükçe, koştukça o sizden uzaklaşır, aynen onun gibi, ihlâslı kulluk da işte böyle vasfına erilmez bir sevdadır, insanı arkasından koşturur durur. Allah, bizi bu koşudan geri bırakmasın.

Riyanın pek çok çeşidi olduğu gibi, riyaya sebep olan faktörler de çoktur: gurur gibi, kendini beğenme gibi, kibir gibi hususlar bunlardandır. İnsan vardır, kibirinden dolayı müraîdir; insan vardır, kendini iç beğenmeye kaptırılmış, kendi düşüncelerinin, kendi büyüklük psikozlarının altında ezilmiştir; bu sebeple de riyaya düşmüştür. Bazısı kalemiyle, bazısı düşüncesiyle, bazısı çok kitap karıştırmasıyla, bazısı bibliyografyadan haberdar olmasıyla, bazısı çok kişi tanımakla.. herkes, bir sebeple riyaya girebilir. Tehlikenin büyüklüğü ise, şahıstan şahısa değişir. Bir insanda çok ciddî mal hırsı, kazanma hırsa vardır; onunla ve sebep olduğu riyakârlıkla tehlikeye düşer. Bazılarında ise, böyle bir hırs yoktur; bunlar, "dünya nedir ki!" derler; ancak bakarsınız böylelerinde karşı cinse karşı bir za'f vardır. Kimisi korkaktır; o da korktuğunu göstermek için riya yapar.. ve karanlıkta türkü söyler.

Riyayı fark etmede bazı emarelerden söz edilebilir. Meselâ, bir insan vardır: diliyle, irfaniyle, konuşmasıyla, tavriyle mütevazi görünür, fakat kendinden dîn olan kimselerin yanında, bir de bakarsınız, hemen çalına geçer. Demek ki o, gerçekten mütevazi değildir; kendinden yüksek birinin yanında yerlere kadar eğilmektedir. İşte bu da, ayrı bir firavunluktur. İhlâsın emaresi ise, mütegalibenin, zorbanın karşısında izzetli olmak, tabiri caizse, mağrur olmak; müminlere karşı da yüzü yerde bulunmak ve tevazu kanatlarını yerlere kadar indirmektir. İhlâs, süklüm-püklüm durmak demek değildir; İhlâs, kalbin Allah ile irtibatıdır; bu da, kendini ancak gayb hali ile şehadet hali arasındaki muvafakatla gösterir. Gece, hattâ yatakta bile ne ölçüde Allah ile birlikte iseniz; yatakta iken bile aklınıza geldiğinde ayaklarınızı toplayabiliyorsanız; yani gündüzünüz ve geceniz aynı ise, ihlâslı sayılabilirsiniz.

Evet, insan, kendi içinde sürekli bir mücadele yaşamalıdır ki, canlı kalabilsin. Bu mücadele bittiği anda insan da bitmiştir. Şayet içinizde, nefsinizle şu veya bu şekilde olan mücadeleniz devam ediyorsa, bu, bir hayat emaresidir. Evet, tıpkı vücudun, hastalık yapan bakteri veya virüslere karşı hararetinin yükselmesi gibi bir şeydir bu. Hararet varsa, vücutta hareket ve dolayısıyla hayat var demektir.

Günümüzde riya çok yaygın ve zannediyorum, dünya yaratıldığı günden bu yana, çağımızda görüldüğü ölçüde mürâfîlik olmamıştır. Çünkü, günümüzde riyaya sev eden faktörler pek çok: ödüller, plaketler, alkışlar, övgüler, yarışlar, maratonlar.. millî gururlar, cemaat gururları... O kadar ki Allah'ı hiç hesaba katan yok gibi; her muvaffakiyet insana veriliyor ve insan, kendine ait olmayan bir sürü "mağsup (gasbedilmiş)" zaferle gurur duyuyor. İyi yazma, iyi konuşma, iyi söyleme, iyi anlatma... Aslında, her riyakâr fiil, her riyakâr söz bir yalandır. Hele bazı meslekler, bazı kesimler var ki, bunların her biri mücessem birer riya, mücessem birer yalan sayılabilir. İlâhî ihسانlar bile şahsî kabiliyetlerin bir buudu, bir uzantısı, bir lâzımı gibi takdim ediliyor. Allah, ihسان yağdırıyor; onlar ise, Allah'ın ihسانlarını Allah'a ulaşma adına kullanacaklarına, onları Allah ile aralarında perde yapıyorlar. Bir başka sahada, ikramlar, kerametler, keşifler, intak-ı bilhaklar, hiss-i kablel-vukular.. daha neler neler.. bunların hepsi Allah'tan. Fakat gel gör ki, nankör ve bencil insan, bütün bunları Allah'ı unutmaya vesile yapıyor. Oysa insan, en küçük bir nimetle bile, başı dönmüş Mevlevî gibi cezbeye kapılıp dönmeli, "Allah'ım Sen'den, Allah'ım Sen'den" demelidir.⁵

KERAMETLERE MAZHARİYET

...Deniliyor ki: "Mâdem Risâle-i Nur hem kerâmetlidir, hem tarikatlerden ziyâde îmân hakikatlerinin inkişâfında terakkî veriyor ve sâdık şâkirtleri kısmen bir cihette velâyet derecesindedir. Neden evliyâlar gibi mânevî zevkler keşfiyâtlara ve maddî kerâmetlere mazhariyetleri görülüyor? Hem, onun talebeleri de öyle şeyler aramıyorlar?"

Elcevap: Evvelâ, sebebi, sırr-ı ihlâstır. Çünkü dünyada, muvakkat zevkler, kerâmetler tam nefsinin mağlûp etmeyen insanlara bir maksat olup, uhrevî ameline bir sebep teşkil eder, ihlâsı kırılır. Çünkü amel-i uhrevî ile dünyevî maksatlar, zevkler aranılmaz; aranılrsa, sırr-ı ihlâsı bozar.

Risâle-i Nur dünya işlerine âlet olamaz, dünya işlerine siper edilemez. Çünkü ehemmiyetli bir ibâdet-i tefekkürîye olduğu cihetle, dünyevî maksatlar onunla kasten istenilmez; istenilse, ihlâs kırılır, o ehemmiyetli ibâdet şekli değişir. Yani, çocuklar gibi, döğüşükleri vakit Kur'ân'ı başına siper eder. Başına gelen zarar. Kur'ân'a geldiği gibi, Risâle-i Nur, böyle muannid hasımlara karşı siper istimâl edilmemeli.⁶

Evet, dünyaya âit hârika neticeler, bâzı efrâd-ı mühimme gibi, Risâle-i Nur'a çokça terettüb ediyor; fakat, onlar istenilmez, belki veriliyor. İlet olamaz, bir fayda olabilir. Eğer

⁵ Amerika'da Bir Ay

⁶ Hizmet rehberi 219

istemekle olsa, illet olur, ihlâsı kırar, o ibâdeti kısmen iptal eder. Çabuk bu hâdiseyi teskin ediniz; yoksa, münâfiklar istifâde edecekler. Belki onların parmağı var.

Evet, Risâle-i Nur'un o kadar dehşetli muanriidlere karşı gâlibâne mukâvemeti, sırr-ı ihlâstan ve hiçbir şeye âlet edilmemesinden ve doğrudan doğruya saadet-i ebediyeye bakmasından ve hizmet-i îmâniyeden başka bir maksat takip etmemesinden ve bâzı ehl-i tarîkatin ehemmiyet verdikleri keşf ve kerâmât-ı şahsi yeye ehemmiyet vermemekten ve velâyet-i kübrâ sahipleri olan Sahabîler gibi, verâset-i nübüvvet sırrıyla yalnız îman nurlarını neşretmek ve ehl-i îmânın îmanlarını kurtarmaktır.⁷

Allah'ın rızası ihlâs ile kazanılır

Cenab-ı Hakk'ın rızası ihlâs ile kazanılır. Kesret-i etba' ile ve fazla muvaffakiyet ile değildir. Çünkü onlar Vazife-i İlâhiyyeye ait olduğu için istenilmez; belki bâzen verilir. Evet bazen bir tek kelimesebeb-i necat ve medâr-ı rıza olur. Kemmiyetin ehemmiyeti o kadar medâr-ı nazar olmamalı. Çünkü bâzen bir tek adamın irşadı, bin adamın irşadı kadar Rıza-i İlâhiye medâr olur. Hem ihlâs ve hakperestlik ise, Müslümanların nereden ve kimden olursa olsun istifadelerine taraftar olmaktır. Yoksa, "Benden ders alıp sevab kazandırsınlar." düşüncesi, nefsin ve enâniyetin bir hilesidir.

Ey sevaba hırslı ve a'mâl-i uhreviyeye kanaatsız insan! Bâzı Peygamberler gelmişler ki, mahdud birkaç kişiden başka ittiba edenler olmadığı halde, yine o peygamberlik vazife-i kudsiyesinin hadsiz ücretini almışlar. Demek hüner, kesret-i etba' ile değildir. Belki hüner, Rıza-yı İlâhiyi kazanmaktır. Sen neci oluyorsun ki, böyle hırs ile "Herkes beni dinlesin." diye vazifeni unutup, vazife-i İlâhiyeye karışyorsun? Kabul ettirmek, senin etrafına halkı toplamak Cenab-ı Hakk'ın vazifesidir. Vazifeni yap, Allah'ın vazifesine karışma. Hem hak ve hakikatı dinleyen ve söyleyene sevab kazandıranlar, yalnız insanlar değildir. Cenab-ı Hakk'ın zîşuur mahlukları ve ruhanîleri ve melâikeleri kâinatı doldurmuş, her tarafı şenlendirmişler. Madem çok sevab istersin, ihlâsı esas tut ve yalnız Rıza-yı İlâhiyi düşün. Tâ ki senin ağzından çıkan mübarek kelimelerin havadaki efradları; ihlâs ile ve niyet-i sadıka ile hayatlansın, canlansın, hadsiz zîşuurun kulaklarına gidip onları nurlandırsın, sana da sevab kazandırsın. Çünkü, meselâ: Sen "Elhamdülillâh" dedin; bu kelâm, milyonlarla büyük küçük "Elhamdülillâh" kelimeleri, havada izn-i İlâhî ile yazılır. Nakkaş-ı Hakîm abes ve israf yapmadığı için, o kesretli mübarek kelimeleri dinliyecek kadar hadsiz kulakları halketmiş. Eğer ihlâs ile, niyet-i sadıka ile o havadaki kelimeler hayatlansalar, lezzetli birer meyve gibi ruhanîlerin kulaklarına girer. Eğer Rıza-yı İlâhî ve ihlâs o havadaki kelimelere hayat

⁷ hizmet rehberi 222

vermezse, dinlenilmez; sevab da yalnız ağızdaki kelimeye münhasır kalır. Seslerinin ziyade güzel olmadığından, dinliyenlerin azlığından sıkılan hâfızların kulakları çınlasın!..

Hazreti Ali'nin kafiri affetmesi

Bir harpte Hz. Ali (r.a.) bir kafirle çarpışıyor ve kafir usta bir savaşçı olduğu için bir türlü mağlup edemiyordu. Tam karşı karşıya geldikleri bir sırada Hz. Ali:

“Ya Allah” diyerek kafirin üzerine hücum edip yere yatırdı. Çıkıp göğsü üzerine oturduktan sonra hançerini çıkarıp öldüreceği anda kafir Hz. Ali'nin yüzüne tükürdü. Hz. Ali hemen kafirin üzerinden kalkarak onun da ayağa kalkmasına müsaade etti. Kafir şaşırması:

“Ya Ali, ben seni kızdırmak için yüzüne tükürdüm, sense beni tam öldüreceğin sırada serbest bıraktın. Bunun sebebi nedir?” diye sordu. Hz. Ali kafire şu cevabı verdi:

“Ben bu harp meydanında Allah rızası için çarpışıyorum. Sen yüzüme tükürdüğün zaman içimde sana karşı bir hissi nefret belirdi, seni öldürmüş olsa idim Allah için değil de nefsim yapılan hakareten dolayı öldürmüş olacaktım. Bundan dolayı seni öldürmekten vazgeçtim” dedi.

Kafir Hz.Ali'nin bu âlicenaplığına hayran kalarak İslamiyeti kabul edeceğini ve İslam dinini tarif etmesini istedi. Hz. Ali İslamiyetin şartlarını öğretip adam şahadet kelimesini getirerek Müslüman oldu.

Efendimizin şeytanla konuşması

Efendimiz sallallahu aleyhi ve selem, şeytana sordu: “-Sana göre ihlas sahibi olan muhlis kullar kimlerdir? Bu suale İblis şu cevabı verdi:

-Bilmez misin ya Muhammed? Bir kimse ki, dirhemi ve dinarı sever, o Allah için bir ihlasa sahip değildir. Bir kimseyi görsem ki, dirhemi ve dinarı sevmez, övünmekten ve methedilmekten hoşlanmaz, bilirim ki, o ihlas sahibidir. Hemen onu bırakır kaçırım. Bir kul malı ve övünmeyi sevdiği süre, kalbi de dünyaya arzulu kaldığı müddetçe, o size vafını yaptığım kimseler arasında bana en çok itaat edendir. Bilmez misin ki, mal sevgisi günahların en büyüğüdür. Bilmez misin ki, Ya Muhammed baş olma sevgisi büyük günahların en büyükleri arasındadır. Ya Muhammed bilmez misin ki, benim yetmiş bin tane çocuğum var. Bunların her birini bir başka yere tayin etmişimdir. Sonra her çocuğumla birlikte yetmiş bin tane şeytan vardır. Onların bir kısmını ulemaya gönderdim. Bir kısmını gençlere yolladım, bir kısmını da meşahiye saldı. Bir kısmını da kadınlara musallat ettim. Gençlere gelince

aramızda hiçbir anlaşmazlık yoktur. Onlarla gayet iyi geçiniriz. Çocuklara gelince: Onlar da bizimkilerle istedikleri gibi oynarlar.

Bizimkilerin bir kısmı da abidlerin başına dert ederim. Bir kısmını da zahitlerin. Onlar, bunların yanına girer, halden hale sokarlar. Bir tepeden öbürüne hep dolaşıp durular. Öyle bir hal alırlar ki, başlar, sebeplerden her hangi birine sövmeye. İşte böylece onlardan ihlası alırım. Onlar, bu halleriyle yaptıkları ibadeti, ihlassız yaparlar. Ama bu hallerinin farkına varmazlar.

İblis, bundan sonra aldattığı bir rahibin hikayesini anlatmaya geçti. Ve şöyle dedi: “- Bilmez misin ya Muhammed, Rahip Barsiba, tam yetmiş yıl ihlas ile Allah’a ibadet etti. Bu ibadetlerinin sonunda, ona öyle bir hal ihsan edilmişti ki, her dua ettiği hasta, duası bereketi ile şifayab oluyordu. Onun peşine takıldım. Hiç bırakmadım. Zina etti, katil oldu. Sonunda küfre girdi. Bu o kimsedir ki, Allahu Teala Aziz kitabında onu şöyle anlatıyor:

-Şeytanın hali gibidir ki o insana,

-Kafir ol...dedi. Vaktaki o kafir oldu, bu defa ona şöyle dedi:

-Ben senden uzağım. Ben alemlerin Rabbi olan Allah’tan korkarım(59 / 16)⁸

İYİLİKLERİN DUYULMASI

İmam Nevevî diyor ki:

- Bir kimse yaptığı kötülüğü başkası duyduğu zaman üzüldüğü gibi, yaptığı iyi şeyler duyulduğunda da üzüntü duyarsa, bu onun ihlasının alâmetidir. Çünkü, nefsin ondan lezzet alması riyaya işarettir. Bazen riya, birçok günahattan daha tehlikelidir.

Enfes bir ihlas mihengi... Methodılmekten, güzelliğinin duyulmasından rahatsız olmak... Sırf Onun için yapmanın İşareti... Halkı düşünerek yapılan her şey riya...

Müthiş bir duruluk ve tam doğruluk... Kalbin başka istikametlerine izin yok.⁹

İHLASI ARAMAK

Ebu Said Harraz Hazretleri, bir gün müridlerinden birisine ihlastan bahsetti. Müridi kalbini yokladı, şeyhinin anlattığı samimiyeti kalbinde bulamadı. O günden sonra da artık gidip gelmez oldu. Ebu Said, bir gün onu çağırıp sordu;

- Artık yanımıza niye gelmiyorsun?

⁸Ruh Dosyası, s:131

⁹ Mesel Ufku, s:136

- Yaptığım şeylerde ihlas bulamadım. Bu yüzden terk ettim. Ebu Said, onu söyle ikaz etti:

- Ben sana ameli terk et demedim. Amelinde ihlası ara dedim. Sen hizmetine devam et, ihlası onun içinde ara.

Şeytanın bir hilesi de insanlara önlerinden, hayır adına yaklaşıyor gibi musallat olmaktır. En kötü ihlatsızlık hizmet etmemektir. Tam ihlas, hizmetin içinde aranır.

Belki, "*Bize düşmez, bizi aşar...*" diye düşünüp, "*ihlas, ihlatsızlık*" demeden ve onu bile aramadan, sadece hizmet etmeye kilitlenmek en büyük samimiyettir.

Ne ermek, ne olmak, ne paye... Sadece vefa ve vazife...¹⁰

ÇAKIL TAŞLARI

Ebü'l-Leys Semerkandî Hazretleri anlatıyor: "*Allah rızasından başka maksatlar için ibadet edenlerin hali, kesesine çakıl taşı doldurup çarşıya çıkan adama benzer, insanlar uzaktan kesesini dolu görünce, 'Ne zengin adam' derler. Hakkında böyle söylenmesinden başka ona hiçbir fayda gelmez. Çarşıdan bir şey almak istese, kesesindeki çakıl taşlarına kimse bir şey vermez.*"

Samimiyetsiz adamın kazancı, sırtında faydasız bir yük, insanlar katında tesirsiz ve geçersiz riyakârlık, ötede İse azaptır.¹¹

SANILANDAN DAHA İYİ

Kötülükler içerisinde yolunu yitiren birisi Allah'ın lütfu ile hidayete erdi. Bir şeyhe bağlandı. Artık bütünüyle değişmiş, bin tövbeler etmişti. Başkalarının kusurunu araştıran bazı boşboğazlar:

-Ona İnanmayın, kendisini iyi göstermeye çalışıyor, biz onu biliriz, değişmedi, dediler.

Zavallı adam hakkındaki dedikodulara çok üzülüyordu. Bir gün dayanamadı ve gidip şeyhine şikâyet etti. Şeyhi çok duygulandı, ağladı. Adam şeyhinin hâline bir anlam verememişti. Şeyhinin sözleri ile kendine geldi:

-Ne mutlu sana, diyordu, sanılandan daha iyi bir insansın.

¹⁰ Mesel Ufku, s:137

¹¹ Mesel Ufku, s:137

"İyi olduğun halde insanların seni kötü bilmesi, gerçekte kötü olup, iyi bilinmekten daha iyidir."¹²

ALLAH RIZASI İÇİN YARIM EKMEK VERMEDİ

Ebu Bekir **Şibli**, dördüncü asır zahidlerindendir. Tasavvufla fikhî birleştiren eşsiz bir maneviyat büyüğüdür. Bağdat'lı fırıncı ününü duyduğu **İmam-ı Şibli**'ye hayrandır. O'nu bir defa olsun görmeyi çok arzu etmek-

Ancak, işini bırakıp da ayağına gidemez, fırının tezgâhından ayrılmayı göze alamaz. Ne var ki ağzı kalabalıktır. Hayranları Şibli den söz edince, O da feryad eder:

— **Ah, O büyük zatı bir görsem!**

Büyükler hep böyledirler. Çok arzu edilirler. Ancak kendileri pek görünmek istemezler. Çünkü görmek isteyenler, hayallerinde bir büyük tasavvur ederler. O büyüğün hayranıdırlar. Halbuki gerçek büyük, onların hayallerindeki gibi müşekkel ve mükemmel görünüşte değildir. Bu yüzden büyükler görünmeyi arzu etmezler, hayallerdeki müşekkel ve mükemmelin yıkılmasını istemezler...

Nitekim bir gün fırıncının tezgâhı önünde ak sakallı bir ihtiyar görünür. Kılık kıyafeti pek cazip olmayan zavallı adam elini uzatır:

— Allah rızası için yarım ekmek!..

Fırıncı hışımla karışık perişan adama:

— **Çekil oradan be! Bıktık sizden. Öğrenmişsiniz bir Allah rızası., gelip geçip onu söylüyorsunuz? İstediginiz adam verecek durumda mı değil mi, onu hiç düşünmüyorsunuz.**

İhtiyar bu çıkıştan suspus olup hemen çekilir. Bağdat'ın dışına doğru yoluna devam eder. Arkadan gelenler fırıncıyı uyarırlar:

— **Ne yaptın sen? Çıkıştığın bu ihtiyar, hayranı olduğun Şibli Hazretleriydi.**

— Şu perişan giyimli adam mı?

— Evet.

Şaşkına dönen fırıncı, koşar, yolda arkasından eriştiği Şibli Hazretleri'nin elini öper, yalvarmaya başlar:

¹² Mesel Denizi, s:139

— **Beni affet!**

Allah rızası için yarım ekmeği vermeyen hayranına gereken dersi verme zamanı geldiğini düşünen Şibli, teklifini şöyle yapar:

— **Seni affederim ama, Bağdat Meydanında yüz altınlık bir ziyafet verirsen.**

— Hay hay, başım üstüne. Yüz altının kıymeti mi olur Senin için.

Hemen bahsedilen yerde herkesin katılacağı büyük bir ziyafet hazırlanır. Herkes iştirak eder.

Sofradan çekilenler Hazret-i Şibli'den nasihat beklemeye başlarlar. Biri, bu isteği duyurur:

— Cemaat, cennet, cehennemden bahseden bir nasihat istemekteler. Lütfen bizleri irşad buyurun. Hem müjdeleyin, hem korkutun.

Şöyle cevap verir **Şibli Hazretleri:**

— **Cennetlikleri bilmiyorum kimlerdir. Ama cehennemlikleri sorarsanız, hemen haber verebilirim.**

Cemaat birbirlerine bakışırlar. İçlerinden biri atılır:

— **Buyurun efendim, cennetlikleri anlatmıyorsanız, hiç olmazsa cehennemlikleri anlatın.**

— **Cehennemlik bir adam görmek istiyorsanız size ziyafet veren bu fırıncıya bakın!**

Ortalıkta bir sessizlik... Hemen herkes, şaşkın. Şaşmayan sadece Şibli.

Şöyle açıklar durumu:

— Bu fırıncı, Allah rızası için yarım ekmeği vermedi, ama Şibli için yüz altınlık ziyafetten kaçınmadı. Bu nasıl ihlas, nasıl dindarlık, siz izah edin durumu?

Toplulukta bir sessizlik ve tefekkür. Az sonra kulaktan kulağa fısıldaşmalar:

— **Şibli Hazretleri hepimize büyük bir ders verdi, ikaz olup ibret almamız lâzımdır bundan...**

Sahi bir çoğumuz böyle miyiz yoksa?..

— Allah rızası için yarım ekmek vermeyiz, ama dostları memnun etmek için büyük çapta masrafları göze almaktan çekinmez miyiz? Ne dersiniz?¹³

HZ. ÖMER'İN TEKRARLATTIĞI NAMAZ

Bedevinin biri mescidde acele ile öyle bir namaz kılar ki, durumu seyreden halife Hazret-i Ömer ikaz etmek zorunda kalır.

— **Ey Allah'ın kulu, bu nasıl namaz böyle? Tavuğun yem yediği gibi. İyisi mi, sen şu namazını yeniden kıl!**

Adam tutar yeniden kılar. Ama nasıl lalar? Acelesiz, tadil-i erkana riayet ederek.

Durumu seyreden Halife, namazdan sonra sorar:

— **Sen söyle şimdi, hangi namazın daha güzel oldu?**

Adam cevap verir:

— İlk namazım daha güzeldi?

— Niçin?

— Çünkü, der, onu sadece Allah rızası için kılmıştım, bu ikincisini senin nezaretinde, senin rızan için kılmış oldum da ondan!

Bu sözün gerçekten payı vardır. İnsan sadece Allah nzasını esas maksad yapmalı, çevresinde şunun bunun görmesini, beğenmesini asla hatırına bile getirmemeli. Farzına, vacibine, sünnetine dikkat etmelidir.

Bununla beraber, farzlarda riya olmaz hükmü kesindir. Nerede olursa olsun namazınızı kılın, riya korkusunu hatırınıza bile getirmeyin. İnsanların oldukça derin gaflete daldıkları şu devirde hemen her yerde çekinmeden ibadetler eda edilmeli, görenlerin vicdan muhasebesine de vesile olmalıdır. Bu halinizle siz Rabbınızın rızasını düşünürsünüz, onlar da vicdanlarının sesini dinlerler.¹⁴

¹³ Ahmed Şahin “Olaylar Konuşuyor” s:55

¹⁴ Ahmed Şahin “Olaylar Konuşuyor” s:78